

GERÇEKÇİ ATATÜRK

Em. Korg. CEMAL ENGİNSOY

I. GİRİŞ

Çağımızın başarı ile sonuçlanmış ilk ulusal bağımsızlık hareketi olan Türk Bağımsızlık Savaşı'nın Ulu Öderi Gazi Mustafa Kemal Paşa (Atatürk), hiç kuşkusuz, ulusal ve evrensel nitelikli büyük bir liderdir. Bu değerlendirmede yalnız olmadığım için mutluyum. Çünkü; birçok otorite bu görüşü paylaşır. Örneğin; tanınmış İngiliz tarihçi Lord Kinross, Atatürk ile ilgili kanısını şu kesin ifade ile belirtir: "... Kemal Atatürk'ün çağımızın en büyük adamlarından biri olduğu hakkında en ufak bir kuşku yoktur..."¹. Türkiye ve Atatürk ile ilgili incelemeleri ile tanınan Amerikalı bilim adamı Prof. Dr. Dankwart Rustow ise, Atatürk'ün büyüklüğünü şöyle tanımlar: "... Osmanlı İmparatorluğu'nun Türkiye Cumhuriyeti'ne dönüşümünde Kemal'in oynadığı rol, Weber'ce (Max Weber) bir terimle, çok kez *karizmatik* olarak anılan türdendir. Bir karizmatik lider, izleyicilerinin gözünde normal insan değer ölçülerini aşan ve onların yararına mucizeler yaratma yeteneğinde olan bir kişidir... *Kemal'in büyüklüğü ülkesinin savunucusu, Cumhuriyet'in kurucusu ve köklü reformcu* olarak, üçlü başarısında yatar..."².

Yukardaki değerlendirmelerin ortaya koyduğu doğal sonuç, Kemal Atatürk'ün *üstün nitelikli bir lider* olduğudur. Çünkü; *liderlik, en geniş kapsamı ile, toplumları sevk ve idare sanatıdır*.

Dünya literatüründe yer alan liderleri simgeleyen değişik sayı ve özellikte birçok nitelik göze çarpar. "Gerçekçilik" in de dahil bulunduğu bu ni-

1 Lord Kinross, Gerçekçi Atatürk, The British Council, Ankara, 1981, s. 8.

2 Dankwart A. Rustow, Atatürk as Founder of a State, p. 208

telikler sayesinde, liderler, "Liderlik Prensipleri" olarak bilinen kavram ve kuralları yerinde ve zamanında kullanmasını başarırlar.

Atatürk, çok yönlü tarihî kişiliği içinde, her şeyden önce, meslekten yetişmiş bir asker olarak, Askerlik Sanatı'nı ve bunun en önemli unsuru olan Savaş Prensipleri'i kavramış, yerinde ve zamanında uygulamasını bilmiş *yüksek bir strateji, usta bir taktikçi, insan gücü ve lojistik konularında büyük bir teşkilâtçı* olduğunu kanıtlamış seçkin bir komutan, daha özgün bir deyişle "askerî deha sahibi" bir önderdir. Bu görüşü vurgulamak için, hiç değilse, iki örnek vermek isterim. I. Dünya Savaşı'nda (1914-1918) Çanakkale Muharebeleri (1915) ile ilgili olarak bir Avustralyalı yazarın Gelibolu adlı eserinde şu dikkate değer satırları görüyoruz: "... Çanakkale Harekâtı'nın başlangıcı, Entente (İtilâf) devletleri bakımından seferin en acı olayıdır. Çünkü; ilk çıkarma anında (25 Nisan 1915 sabahı) bölgede *deha sahibi* genç bir komutan (Mustafa Kemal) hazır bulunuyordu. Bu komutan olmasaydı, Avustralyalılar ve Yeni Zelandalılar (ANZAK Kolordusu) Conk Bayırını pekâlâ o sabah ele geçirebilirler ve Çanakkale Harekâtı'nın kaderini daha o zaman ve o yerde tayin edebilirlerdi..."³.

Atatürk, askerî dehasını kısa sürede siyasal dehaya dönüştürebilen nadir liderlerden biridir. Bu gerçeği, Lord Kinross şöyle dile getirir: "... Atatürk, her şeyden önce, büyük bir askerdi; fakat, zamanla büyük bir devlet adamı oldu. Tarihin bize anlattığı pek çok büyük askerler ve büyük adamların yanında, bu iki özelliği kendinde toplayan pek az kişi vardır ve Atatürk, bu seyrek görülür kişilerdendir. O, büyük bir *asker-devlet adamıdır*. Atatürk, bir taraftan, savaş adamı; öte yandan da, barış adamıdır. İçindeki büyük askerî deha, ulusunu çökmekten kurtarmış ve yine, içindeki devlet adamı özelliği, hayatına ışık saçtığı ulusunun yeniden doğuşunu sağlamıştır..."⁴. Bu konuda, sanırım, en yetkili otorite, Atatürk'ün en yakın silah ve devrim arkadaşı olan rahmetli İsmet İnönü'dür. Kendisi de seçkin bir asker ve devlet adamı olan İsmet İnönü'ye göre, "... (Atatürk'ün) büyük vasıfları vardır. Karar sahibidir, kararları açıktır ve bir defa karar verdikten sonra, onu uygulatmak için kişiliği çok etkileyicidir... Bu, bir kumandan için en büyük niteliklerden biridir. Askerî vasıfla-

3 Alan Moorehead, Gallipoli, Hong Kong, 1975, p. 97.

4 Lord Kinross, Gerçekçi Atatürk, The British Council, Ankara, 1981, s. 8.

rı hakikaten yüksektir. Her millette, her devirde yüksek vasıfta kumandan sayılır... (Ama) siyasî vasıflarının daha büyük olduğu görülür. Bu ikisi birleşince, Atatürk'ün kişiliği müstesna bir ölçüye çıkmış oluyor..."⁵.

Bu GİRİŞ Bölümünü bitirirken; yazımın asıl bölümüne ışık tutabilir nitelikli bir pasajdan yararlanmak isterim: "... Bu büyük başarı, insanlarda az rastlanan yetenek birleşimlerinin eseridir. Atatürk, milletine derin bir sevgi ile bağlı bir vatansverdi. Yapıcı idi, enerji dolu idi. Olaylar karşısında kendini çabucak toparlayabilirdi. Yılmak bilmez bir irade ve direnme gücüne sahipti. Sezgiyi ve mantığı az rastlanır bir yetenekle zihninde bütünleştirebilen bir insandı. ülkesinin bünyesine ve halkının yaşayış şekline reform getirmek isteyen bir idealistti. Bütün bu yapıcı ve hayat verici özellikleri arasında bir tanesi, Churchill'de ve o çağda yetişen pek az kişide bulunur. Bu, "gerçekçilik"tir. Atatürk'ün pratik alandaki başarılarını onun gerçekçiliğine bağlamak gerekir... Gerçekçilikten çok uzak bir çağda yetişmiş olan Gerçekçi Mustafa Kemal, olmayacak şeylerin peşinde koşan düşmanı, mantık ve sağduyunun emrettiği gerçeklerle yenererek vatanını kurtardı ve güvenlik içine aldı..."⁶.

II. ATATÜRK'ÜN GERÇEKÇİLİĞİ

Ünlü Alman şair ve yazarı Johann Wolfgang von Goethe. "... Deha için gerekli ilk ve son şey, gerçeğe duyulan aşktır..." der⁷. Bu şair tanımlaması, hiç kuşkusuz, Atatürk'ü de kapsamına alır. Çünkü; Atatürk, deha sahibidir ve "Gerçek, ne kadar acı olursa olsun, olduğu gibi kabul edilmelidir" diyecek kadar, gerçeğe tutkundur.

Atatürk'ün gerçekçiliğinde en büyük etken, hiç kuşkusuz, bütün düşünce ve davranışlarına, her zaman, aklın, bilimin ve sağduyunun önder olmasıdır. Çünkü; Atatürk'e göre, "Akıl ve mantığın halledemeyeceği mesele yoktur" ve "hayatta en hakikî mürşit ilimdir". Atatürk'ün sağduyununu bir örnekle belirtmeyi tercih ederim. Atatürk Çağı'nın tanınmış yazarlarından Falih Rıfkı Atay'ın Çankaya adlı eserinde şu öyküyü görüyo-

5 Abdi İpekçi, İnönü Atatürk'ü Alıyor, İstanbul, 1968, s. 35.

6 Lord Kinross, Gerçekçi Atatürk, The British Council, 1981, s. 11.

7 Tryon Edwards D.D., The New Dictionary of Thoughts, U.S.A., 1957, p. 230. 1988, s. 254-255.

ruz: 1920'lerin başlangıç yıllarında Atatürk, sık sık İzmir'e gitmektedir. Yine böyle bir gezi sırasında, İzmir'de Kordon Boyu'nda kendisine ayrılan evde, arkadaşları ile yaptığı fikir alışverişi ile ünlü akşam sofrası düzenlenir. Sofra, yoldan geçenlerin görebileceği bir odadadır. Yoldan geçen halk, pek tabii, ilgilenir ve merakla seyre başlar. Bunun üzerine Vali, perdelerin kapatılmasını emreder. Atatürk, bu duruma müdahale ederek şöyle der: "... Vali Bey, dışardaki halk, acaba bizim ne yaptığımızı sanıyor? İçki içtiğimizden şüphesi yok. Fakat; şimdi, kadın da oynattığımızı ve kim bilir daha neler yaptığımızı zannedecekler. İçki içmekten başka bir şey yapmadığımızı görmeleri için perdeleri açtırınız".

Atatürk, bütün yaşamı boyunca, gerçeklere bağlı kalmış; onları, kafasının hayal ettiği veya gönlünün arzuladığı gibi değil, oldukları gibi görmüştür. Her şeyin yok olmuş gibi görüldüğü bir dönemde, I. Dünya Savaşı'nı hemen izleyen o çöküntü ortamında, Türk Bağımsızlık Savaşı'na girişmesi, başkalarının sezemediği, gerçekçiliğine dayanır, hayalciliğe değil. Atatürk, bazı yazarların "kuzum Mustafa, sen deli misin?" diyecek kadar kendisini hafife aldıkları o bunalımlı dönemde, gölgelerinden bile ürkülen Büyük Devletler'in hükümetlerini değil, kamuoylarını değerlendiriyor ve savaş yorgunu o kitlelerin, kendileri için hayati derecede önemli bir durum olmadıkça, yerlerinden kıpırdamayacaklarını seziyordu. Atatürk'ü *müstesna* kılan da, bu *sezgi gücü*, bu *ileri görüşlülüktür*.

Evet, Atatürk, tam bir gerçekçi idi. Fakat, hemen belirtmeliyim: Kendisi, olumsuz gerçekler karşısında asla yılgınlığa kapılmaz; aksine, iradesi daha da bilenir ve gerçek duruma çözüm bulma yolunda en uygun ve kararlı bir tutuma yönelirdi. Bu önemli noktayı bir örnekle aydınlatmayı yararlı görüyorum. Bağımsızlık Savaşımızda "Direnme (yıpratma) Safhası"nı oluşturan 1921 yılında, Türk Batı Cephesi Kuvvetleri, 8-23 Temmuz günlerinde cercyan eden Kütahya-Eskişehir Muharebeleri sırasında, Eskişehir doğusuna çekilmek zorunda kalır. Beliren bu kritik durum üzerine, 19 Temmuz 1921'de savaş alanına gelen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal Paşa, durumu yakından inceledikten sonra, ordunun Sakarya Nehri gerisine çekilmesi emrini verir. Bu, gerçekten, cüretli bir karardır. Çünkü; esasen Kütahya-Eskişehir Muharebeleri yenilgisi ve Kütahya, Afyon, Eskişehir gibi önemli yerleşme merkezlerinin kaybedilmesi, ülkede moral gücü sarsmıştır. Şimdi de, Eskişehir doğusu bölgesinde Sakarya kesimine kadar 100-150 km. çekilmekle, geniş

bir yurt parçası daha, bile bile düşmana bırakılmış oluyordu. Bunun doğal sonucu olarak, ordunun ve halkın morali daha da bozulabilirdi. Fakat; fiziksel ve ruhsal cesareti kadar, *gerçekçi bir karakter sahibi* de olan Mustafa Kemal Paşa, "... askerliğin icaplarına uyalım..." demiş ve bu cüretli kararı vermiştir. Aslında bu karar, gerçekçi ve ileri görüşlü bir komutanın, askerî dehası örneklerle kanıtlanmış bir önderin sağlam durum muhakemesine dayanıyordu. Atamızın bu durum muhakemesindeki değerlendirme, eminim, askerlik tarihimizde eşsiz bir örnek teşkil eder. Nitekim, Bağımsızlık Savaşımızın hayatî önemde bir dönüm noktasını oluşturan Sakarya Meydan Muharebesi (23 Ağustos-13 Eylül)'nin başarı ile sonuçlanması, Atatürk'ün kararının doğruluğunu kanıtlar.

Olumsuz durumlarda sükûnet ve itidalini kaybetmeyen Atatürk, zafer sırasında da kişisel kontrolünü yitirecek bir lider değildir: çünkü, gerçekçiliği, gereğinden fazla coşkuya kapılarak sağduyudan uzaklaşmasına engeldir. Bu hususu da bir örnekle vurgulamak isterim. Bağımsızlık Savaşımızın "Kesin Sonuçlu Safhası"nı oluşturan 1922 yılında, 30 Ağustos Başkumandan Meydan Muharebesi'ni zaferle sonuçlandıran Mustafa Kemal Paşa, takip harekâtı sırasında (31 Ağustos-18 Eylül), Çanakkale Boğazı kesimini tutmakta olan ve Türk Ordusu ile ciddî bir çatışmaya hiç de istekli görünmeyen, ama durumu kurtarmaya çalışmaktan da geri kalmayan İngiliz Kuvvetleri ile çarpışmayı göze alarak, daha sert bir tutum izleyebilirdi. Öyle yapmadı. Sadece, boğazlar doğrultusunda ileri harekete devam ederek, gücünü göstermekle yetindi ve ilk uzlaşma eğilimini gördüğü zaman, ordularını durdurdu. Çünkü; asıl savaşı, Türk Bağımsızlık Savaşı'nı kazanmıştı. Amacı, artık, yeni savaşlar peşinde koşmak değil; barışı, "ülkeye uygarlık, kalkınma ve çağdaşlaşma sağlayacak barışı" kazanmaktı, kazandı da... Atatürk'ün bu tutumunda *gerçekçi* ve caydırıcı bir strateji ve devlet adamının hâkim kişiliği göze çarpar. Bu hâkim kişiliği, tanınmış İngiliz tarihçi Bernard Lewis'in şu değerlendirmesinde belirgin şekilde görebiliriz. "... (Lozan Antlaşması ile) Türkiye, I. Dünya Savaşı'nın yenilmiş devletleri arasında tek olarak, kendi perişanlığından ayağa kalkmayı başardı ve galipler tarafından kendisine dikte edilen barışı reddederek, kendi şartlarının kabulünü sağladı.... Askerî savaş kazanılmıştı. Milliyetçiler'in siyasal programı başarılmış, uluslararası bir antlaşma ile kabul edilmişti. Bundan sonra ne yapmalı idi? Mustafa Kemal, gerçek büyüklüğünü, işte bu soruya verdiği cevapta göstermiştir. Bu

nokta, Türk gazeteci Falih Rıfki Atay'ın Mustafa Kemal ile Enver Paşa arasındaki bir karşılaştırmasında iyi belirtilmiştir: "Enver'in niteliği *cüret*, Mustafa Kemal'in niteliği ise *uzak görüşlülük*tü. Mustafa Kemal, 1914'te, Harbiye Nazırı olsaydı, Devlet'i I. Dünya Savaşı'na sokmazdı. 1922'de Enver Paşa İzmir'e girmiş olsaydı, o hızla döner, Suriye ve Irak üstüne yürür, kazanılanı da kaybederdi". Ciddin, o zaman, bir savaş kahramanını baştan çıkarabilecek birçok çekici şey vardı... 1923'te, zaferi sırasında, bir komutanı daha çok şan ve şeref aramaya veya bir milliyetçi liderde yeni ihtiraslar uyandırabilecek birçok fırsat mevcuttu. O, bunların hepsini reddetti ve kahramanlar arasında pek az görülen *gerçekçilik*, kendini tutabilme ve ılımlılık ile bu çeşit sarhoşça maceralara karşı halkını uyardı..."⁸.

Atatürk'ün gerçekçiliği ile ilgili olarak, bir başka İngiliz yazar da benzer görüşler taşıyor. Ülkemizde sekiz yılı aşkın bir süre ile aramızda yaşayarak bizi oldukça yakından tanımak fırsatını bulmuş olan gazeteci-yazar David Hotham'a göre; "... Bütün milletlerin büyük adamları vardır; fakat, Atatürk'ün eşsiz kişiliğine benzer bir varlığın başka bir yerde bulunduğundan kuşkuluyum. O, ebedî Önderdir... Mustafa Kemal, I. Dünya Savaşı sonundaki karmaşık ortama tam zamanında müdahale eden bir devdi ve Türkiye'nin alinyazısını tam anlamıyla değiştirdi... Morali bozulmuş ve parçalanmış ülkesine bağımsızlık ve gururunu yeniden kazandıracak şekilde, askerî yenilgiyi zafere dönüştürdü. Temelde başarılı bir komutandı. Sonraları giriştiği bütün hareketler başarıya ulaştı. Çünkü; ordu bütünü ile arkasında idi... (Atatürk) toprak işgal etmek veya diğer ülkelere saldırmak gibi hiçbir girişimde bulunmadı. İstanbul'u ve Boğazları'ı da kapsayacak şekilde Türkiye'nin yeni sınırlarını tespit ettikten sonra, bununla yetindi. Bu bakımdan, *erişilmez bir gerçekçi idi*..."⁹.

Atatürk, hiçbir zaman hayalci olmamış, hayal peşinde koşmamıştır. Bununla beraber; sağlam kararlara varabilmek için, durum değerlendirmelerinde her ihtimal üzerinde dururdu; bu da hayalen zengin olmayı gerektirir.

Ata'mız, "hayatın gerçekleri"ne tutkundur; şu sözleri bunu kanıtlar "... Biz ilhamımızı gökten ve gaipden değil, doğrudan doğruya hayattan al-

8 Bernard Lewis, (The Rebirth of Turkey), çeviri: Modern Türkiye'nin Doğuşu, Ankara, 9 David Hotham, The Turks, London, 1978, p. 23, 61.

mış bulunuyoruz. Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt, bağ-
rından çıktığımız Türk milleti ve bir de milletler tarihinin binbir facia ve
ızdırıp kaydeden yapraklarından çıkardığımız neticelerdir..."¹⁰. Bununla
beraber; burada, bir nokta üzerinde durmalıyım. Atatürk, realist olduğu
kadar, idealisttir de. Uğrunda hayatın bile feda edilebileceği değerlerin
varlığına inanır. Ulusumuzu egemenliğe ve bağımsızlığa kavuşturan Ba-
ğımsızlık Savaşımıza girişmesi bu inançtan kaynaklanır. O'nun idealiz-
minin özünde medenî cesaret ve özveri önde gelen niteliklerdir. Bu husu-
su bir örnekle vurgulamak isterim. Yıl 1919, Atatürk (Mustafa Kemal
Paşa olarak) Sivas'tadır. Sivas Kongresi (4-11 Eylül)nin sona erişinden
sonra, 20 Eylül'de, şehre bir Amerikan heyeti gelir; heyet başkanı, tecrü-
beli bir asker olarak bilinen Tümgeneral James G. Harbord'tır; ABD Baş-
kanı Woodrow Wilson tarafından "Doğu Anadolu'daki durumu ve Erme-
nistan Sorununu incelemek" ile görevlendirilen heyet başkanı Harbord
aynı gün (20 Eylül) Mustafa Kemal Paşa ile görüşür: "... Kemal, sıtma-
dan rahatsız bulunuyor ve yorgun görünüyordu. Fakat; ikibuçuk saatlik
bir görüşme süresince kolaylık ve rahatlıkla konuşarak, düşüncelerini
bir mantık düzeni içinde öne sürdü... Harbord, 'şimdi ne yapmak niyetin-
desiniz?' diye sordu. Konuşmaları sırasında; Mustafa Kemal, ince par-
makları arasında çevirdiği bir tespikle oynamakta idi. Bu anda, sinirli bir
hareketle, tespihin sicimini koparmıştı. Taneler yere düşüp dağıldı. Ke-
mal, taneleri teker teker topladı ve bunun, General'in sorusuna cevap ol-
duğunu söyledi. Böylece; memleketin dağılmış parçalarını bir araya ge-
tirmek, çeşitli düşmanlardan temizlemek, bağımsız ve uygar bir devlet
yaratmak isteğini belirtmiş oluyordu. Harbord, 'bu türlü bir umudun ne
mantığa, ne de askerî gerçeklere uyduğunu' söyledi. 'Birtakım insanların
kendi canlarına kıydıklarını biliyoruz. Şimdi de, bir milletin intiharına
mı şahit olacağız?' Mustafa Kemal, 'söylediğiniz doğrudur, General' dedi.
'İçinde bulunduğumuz durumda, yapmak istediğimiz şey, ne askerlik açı-
sından, ne de başka bir açıdan izah edilebilir. Fakat; her şeye rağmen
yurdumuzu kurtarmak, özgür ve uygar bir Türk devleti kurmak, insan gibi
yaşayabilmek için yapacağız bunu.' Avucu yukarıya doğru dönük olarak,
elini masanın üzerine koydu. 'Başaramazsak' diye devam etti, 'bir kuş gi-
bi düşmanın avucunun içine düşecek ve ağır ve şerefsiz bir ölüme katla-
nacak yerde-konuştuğu sırada parmaklarını yavaş yavaş kapatıyordu-

10 Utkan Kocatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, 1984, s. 189-190.

Atalarımızın çocukları olarak, döğüşerek ölmeyi tercih ederiz'. Önünde, yumruğu tamamen kapanmıştı. Mustafa Kemal'in kararlılığı, yılmazlığı Harbord'u etki altında bırakmıştı. 'Her şeyi hesaba katmışım, fakat bunu değil' dedi. Sizin yerinizde olsaydık, biz de aynı şeyi yapardık."¹¹.

Atatürk, stratejinin "amaç ve araç arasında dengeli bir uyum sağlanması" kuralını siyaset hayatında da geçerli kılmış ve gerek iç, gerek dış siyasetinde tam bir gerçekçi olduğunu ortaya koymuştur. Bu bakımdan, Osmanlı yönetimini eleştirerek "... iç siyasetlerini dış siyasetlerine göre düzenlemek zorunda kaldıklarını" belirtir ve "halbuki, gerçek, bunun tersi olmalıdır; yani, dış siyaset, iç siyasetin dayanabileceği ölçüde yürütülmelidir...." der.

Atatürk'ün gerçekçiliğe verdiği önem, şu sözlerinde açıkça yansır: "... Milleti aklımızın ermediği, yapmak kudret ve kabiliyetini kendimizde görmediğimiz hususlar hakkında kandırarak geçici teveccühler elde etmeye tenezzül etmeyiz. Millete, âdi politikacılar gibi, yalancı vaatlerde bulunmaktan nefret ederiz"¹².

Atatürk'ün Gerçekçiliğinde "özeleştir", dikkate değer bir ölçüdedir. Bu konuda da bir örnek vermek isterim. *Çağdaşlaşma* ve bunun kesin gereği olan *sosyo-ekonomik kalkınma* çabaları, Atatürk'ün büyük tutkularıdır. Bu alandaki çalışmalarını durup dinlenmeksizin sürdürür ve çalışma arkadaşlarını kesintisiz yönlendirir, özendirir, destekler ve gerekirse zorlardı. Bu arada, Türk İnkilâbını gerçekleştirme yolundaki reform hareketlerinin akışını yakından izlemek üzere sık sık yurt gezilerine çıkardı. Büyük Millet Meclisi Gizli Zabıtlarında bulunan bir örneğe göre; 1930 yılındaki bir yurt gezisinde, kendi sözleri ile "... Çankaya Köşkü'nün sıcak ve rahat koltuklarına dönüşünde" Atatürk, çevresindekilere şu hikâyeyi anlatır: "... Biz Harbiye'de (Harp Okulu) öğrenci iken, Okul'un sobaları yanmazdı. Bütün kış titreşir dururduk. Nihayet, bir gün, arkadaşlar, beni (ve bir iki arkadaş) Müdür'e çıkmak için seçtiler. Müdür, Zülflü İsmail Paşa adında bir saray adamı idi. Müsaade aldık, huzura çıktık; önce Padişah'a, sonra Müdür'e dualarımızı sunduk. Nihayet, maksada geldik: Meseleyi anlatmak istedik. Fakat (ne mümkün!), müdür, daha ilk

11 Lord Kinross, (çeviri) Atatürk-Bir Milletten Yeniden doğuşu, 1972, s. 297-298.

12 Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, 1984, s. 235.

cümlelerde kükredi, 'ne soğuğu be nankörler, Padişah nimeti gözünüze dizinize dursun; görmüyor musunuz? sobalar nasıl gürül gürül yanıyor. Defolun buradan!' Gerçekten, Müdür'ün sobaları gürül gürül yanıyordu. Müdür, buram buram terliyordu; sıcaktan göğsünü bağrını açmıştı ve zannediyordu ki, bütün okulun sobaları da böyle yanar... Çocuklar, biz bu Çankaya köşkünde, bazen, galiba bu Zülüflü İsmail Paşa gibi, kendimizi aldatıyoruz." Görülüyor ki; Atatürk, tam bir gerçekçidir, hatta klasik ölçüleri aşarak özeleştiriden çekinmeyen uygar ruhlu bir gerçekçi. Bu bakımdan, elbette, daha da yücelir. Bununla beraber; burada, bir noktaya hemen açıklık getirmeliyim. Atatürk, gerçekleri sadece görmek veya sezmek ile; ya da, gerekiyorsa özeleştiride bulunmakla kalmaz; olayları derinlemesine inceleyip her yönü ile kavrayarak, gördüğü aksaklıkları giderici, muhtemel bozuklukları önleyici tedbirleri sorumlulara bildirir, bu önlemlerin uygulanmasını ve sonuçlarını kontrol eder veya ettirirdi. Bu bakımdan, tam bir "pragmatist", diğer bir deyişle "çare bulma ve sonuca varma adamı" idi.

III. SONUÇ

Sonuç olarak diyebilirim ki; çok yönlü tarihî kişiliği, ulusal yaşamımıza ışık tutan ilkeleri ve yarattığı Türk İnkılâbı ile yücelen ve ulusumuzu da yücelten bir "Atatürk Gerçeği" vardır. Bu gerçek, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nın benimsediği sözlerle, "... bütün insanlık dünyası için bir onur simgesi..." oluşturur¹³.

Atatürk Gerçeği'nin yapısında, düşünsel ve eylemsel niteliği ile "Atatürk'ün Gerçekçiliği"nin katkısı büyüktür. Ulu Önder Atatürk, bu gerçekçi yanı ile kendisini tanımlarken, "İki Mustafa Kemal vardır: Biri, ben, et ve kemik, geçici Mustafa Kemal..." diyerek, onu bir kenara bırakır ve hemen devam eder: "Öteki Mustafa Kemal, onu ben kelimesi ile ifade edemem, O, ben değil, bizdir. O, memleketin her köşesinde yeni fikir, yeni hayat ve büyük ülkü için uğraşan aydın ve savaşçı bir topluluktur. Ben onların rüyasını temsil ediyorum. Benim teşebbüslerim, onların özlemini çektikleri şeyleri tatmin içindir. O Mustafa Kemal sizsiniz, hepimizsiniz. Geçici olmayan, yaşaması ve başarması gereken Mustafa Kemal odur."¹⁴

13 Turkish National Commission for UNESCO, atatürk, 1963, p. 215.

14 Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, 1984, s. 342.